

KARTA ZESPOŁU ARCHIWALNEGO

NUMER ZESPOŁU

79

KATEGORIA

A

NAZWA ZESPOŁU

Centrum-Szombierki

PRZEKAZUJĄCY

KWK Centrum-Szombierki

WYKONAWCA SPISU

KWK Centrum-Szombierki

ROK PRZEKAZANIA

2005

MIJSCOWOŚĆ

Bytom

GMINA

Bytom

POWIAT

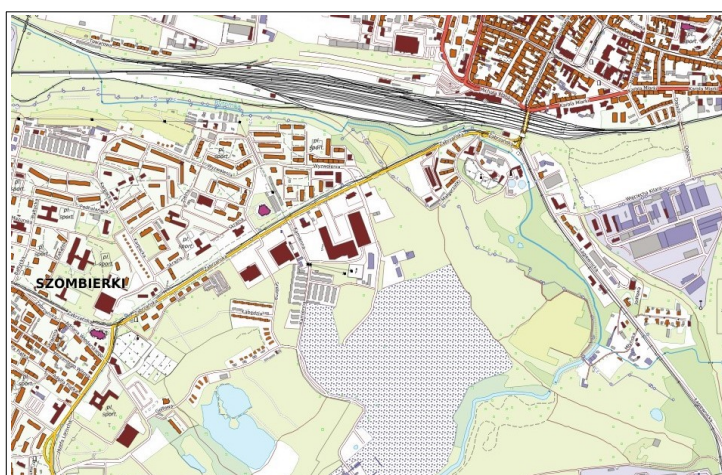
Bytom

WOJEWÓDZTWO

śląskie

REJON DOKONANEJ EKSPLOATACJI

Bytom

CHARAKTERYSTYKA ZESPOŁU ARCHIWALNEGO

ZAKRES CHRONOLOGICZNY

–

–

–

ILOŚĆ JEDNOSTEK

28

ILOŚĆ PODJEDNOSTEK

62

SUMA

90

ILOŚĆ mb

–

ILOŚĆ SKANÓW

8

1130

1138

ZAKRES POSIADANEJ DOKUMENTACJI

TEKST: dokumentacja geologiczna; dokumentacja pomiarowa; plan ruchu; inne

KARTOGRAFIA: karty tytułowe; mapy: wyrobisk górniczych, powierzchni, geologiczne, przekroje i profile geologiczne; inne

Archiwum Państwowe w Katowicach, zesp. Kopalnia Węgla Kamiennego „Szombierki” w Bytomiu, sygn. 12/2579/0, lata 1945–1993.
 Archiwum Państwowe w Katowicach, seria Kopalnia Karsten-Centrum, sygn. 12/710/0/5.3, lata 1860–1944.
 Archiwum Państwowe w Katowicach, zesp. Kopalnia Węgla Kamiennego „Dymitrow” w Bytomiu, sygn. 12/738/0, lata 1945–1960.

RYS HISTORYCZNY

ZAKŁAD GÓRNICZY	Centrum-Szombierki	
METODA EKSPLOATACJI	podziemna	
PRZEDSIĘBIORCA	BSRK Sp. z o.o. Zakład KWK Powstańców Śląskich-Bytom I	
NAZWA ZŁOŻA	-	
RODZAJ KOPALINY	węgiel kamienny	
NAZWA TG NAZWA	-	
OG	-	
ROZPOCZĘCIE EKSPLOATACJI	-	ZAKOŃCZENIE EKSPLOATACJI -
KONCESJA I WYGASZENIE	-	

KWK „Centrum-Szombierki” prowadziła eksploatację na terenie Bytomia. Kopalnię utworzono w 1993 r. poprzez połączenie kopalni „Centrum” z kopalnią „Szombierki”. W 1881 r. w Bytomiu, na terenach dawnych kopalń galmanu „Teresa” i „Apfel”, powstała kopalnia „Vereinigte Karsten-Centrum”, w wyniku połączenia kopalń i pól górniczych „Karsten”, „Centrum”, „Beuthener Gruben” i „Kaiser Wilhelm”. Kopalnia należała do Schlesische A.G. für Bergbau und Zinkhüttenbetrieb, a od 1922 r. do Schlesische Bergwerks- und Hütten A.G. W 1945 r. zakład włączono do Bytomskiego ZPW, zmieniając jego nazwę na KWK „Centrum”, a w 1950 na KWK „Dymitrow”. W 1990 roku powrócono do nazwy „Centrum”, a w roku 1993 kopalnia weszła w skład Bytomskiej Spółki Węglowej i została połączona z kopalnią „Szombierki” (Ruch II). W 1996 r., po wyłączeniu z eksploatacji Ruchu II, kopalnia funkcjonowała jako jednoruchowy Zakład Górniczy „Centrum”. W 2005 r., w ramach struktury organizacyjnej Kompanii Węglowej S.A., kopalnia „Centrum” została połączona z kopalnią Bobrek (kopalnia „Bobrek-Centrum”).

Głębokość głównego szybu „Vullers” i dwóch szybów odwadniających początkowo wynosiła 366 m. W 1910 r. szuby „Vullers” pogłębiono do poziomu 774 m. W 1962 r. kopalnia rozpoczęła eksploatację w filarze ochronnym Bytomia. W 1959 r. szuby „Piekary” został pogłębiony do poziomu 585 m. W 1965 r. zakończono budowę szybu „Witczak” o głębokości 774 m. W latach 1963–1967 wydrążono szuby „Budryk” o głębokości 930 m.

W 1870 r. w Szombierkach (niem. Schomberg) z połączenia pól górniczych „Hohenzollern”, „Kleine”, „Comtesse” i „Elinor” powstała kopalnia „Hohenzollern”. Jej właścicielami byli Johanna i Hans Ulrich von Schaffgotsch. W 1873 r. kopalnię połączono z kopalnią „Paulus” i odtąd zakład funkcjonował pod nazwą „Paulus-Hohenzollern”. W 1922 r. kopalnia ponownie została podzielona na dwa zakłady: „Paulus” i „Hohenzollerngrube”. W 1945, pod nazwą „Szombierki”, kopalnia została włączona do Rudzkiego ZPW, w 1957 r. – do Bytomskiego ZPW, w 1982 – do Zrzeszenia Kopalń Węgla Kamiennego w Bytomiu. W roku 1970 kopalnia została powiększona o rejon kopalni „Karl” w Orzegowie. W 1993 r. zakład włączono do Bytomskiej Spółki Węglowej, tworząc jeden dwuruchowy zakład z kopalnią „Centrum”. W 1996 r. rozpoczęto likwidację Ruchu II „Szombierki”. W roku 1970 KWK „Szombierki” osiągnęła maksymalne wydobycie – ok. 2,5 mln t. W 1873 r. zakończono budowę szybów „Hohenzollern” (późniejsza nazwa: „Ewa”) i „Kaiser Wilhelm” (późniejsza nazwa: „Krystyna”) o głębokości 104 m, które na początku XX w. zostały pogłębione do 250 m, a w latach 20 XX w. – do poziomu 340 m i 510 m. W 1889 r. wybudowano trzeci szuby wydobywczy „Kaiser Friedrich” (późniejsza nazwa: „Teresa”) o głębokości 250 m., w latach 1886 i 1894 powstały dwa szyby wentylacyjne (odpowiednio 180 m i 249 m). W 1908 r. wybudowano szuby „Sommerschacht”. W 1909 r. zaczęto podsadzać wyrobiska. W okresie międzywojennym wybudowano nowy, dwurzędziłowy szuby „Krystyna”. W 1955 r. rozpoczęto roboty udośćpniające poziom 630 m. W latach 1961–1964 udośćpniono poziom 790 m (szyby „Ewa” pogłębiono do poziomu 830 m). Likwidację Ruchu „Szombierki” zakończono w 1998 roku. W szybie „Ewa” zabudowano pompy odwadniające ten rejon w ramach działalności Zakładu Odwadniania Kopalń w Czeladzi. Większość obiektów budowlanych Ruchu „Szombierki” (poza wieżami szybów „Krystyna” i „Ewa”) rozebrano.

Bibliografia

1. Dąbrowski W., *Kopalnia Węgla Kamiennego Centrum-Szombierki*, Bytom 1998.
2. Frużyński A., *Kopalnie węgla kamiennego w Polsce*, Łódź 2012.
3. Jaros J., *Słownik historyczny kopalń węgla na ziemiach polskich*, Katowice 1984.